

Llegir Carner, editar Carner

#PROJECTECARNER / 3 JUNY, 2021

La història és coneguda: aquella estudiant de segon de filologia que, entre classes, ensenya als companys l'exemplar que hi havia per casa de l'edició del 57, vermell, folrat en pell, com un tresor raríssim; aquell post-adolescent que, mig d'amagatotis truca a Quaderns Crema viam si els en queda cap i se n'endú l'últim (d'aquests se'n coneixen tres casos); aquell pobre noi que un dia, havent perdut tota esperança, el va trobar a una botiga efímera de llibre vell, C-17 enllà, i incrèdul i nerviós mirava a banda i banda —com que només 30 €?—; qui, fart de veure que l'únic exemplar que hi ha a iberlibro val 324 €, un dia es mig resigna a comprar la ultratjadíssima edició de Selecta del 63, per 80 € —llavors un dia veu que algú ha comprat aquell volumet vermell i caríssim i encara sent que ha perdut una oportunitat; etc. Evidentment tot això són casos coneguts de gent a qui gairebé se'ls podria diagnosticar alguna patologia en relació als llibres o, fins i tot, a Carner: per sort del món, deuen ser una minoria (uns pocs potser no gaire feliços). El que també és evident és que entre aquests i els que se'n podria dir els indiferents, hi ha tot de grups de lectores que no només compren llibres per alguna obsessió malaltissa: són grups de lectores que van des del curiós que es mou a cop d'efemèride fins al hostils professionals; del poeta jove i perdut, que viu entre el bar, la llibreria i la biblioteca i que llegeix segons sonen les campanes (potser ja vindrà el dia que les sabrà fer sonar), a la lectora que és carn de club de lectura o la que tot just vol retrobar un poema que va llegir fa sàpigues els anys. La cosa que és claríssima és que qui vulgui comprar el *Poesia* de Carner —perquè Carner, si el mirem de lluny, és poeta i autor d'un sol llibre (vist de prop es fa cada cop més infinit), i ell l'any 57 es volia autor d'un sol llibre—, qui el vulgui comprar, doncs, amb la normalitat que compra un llibre de Ferrater, de Marçal o de Martí i Pol, l'únic que pot fer és comprar, segurament amb mitja resignació, les edicions escolars que en volten, que tampoc en són gaires.

Sigui com sigui el quatre de juny d'aquest any sembla que s'ha de cloure l'any Carner, i del poeta Carner només n'hem pogut llegir alguna prosa: la traducció del *Pickwick* (al mòdic preu de 49,50 €) i *La creació d'Eva i altres contes*, aparegut fa no gaire i en edició de Marcel Ortín. L'edició escolar d'*El cor quiet* és de 2018 (i reedita el text de 1925), i si tirem enrere, el 2016 trobem el primer tom del primer volum de l'ECOC (Edició Crítica de l'Obra de Carner), *Llibres de poesia 1904-1924* (són 60 €; i el segon tom d'aquest volum diu que havia de sortir a principis del 2018 i encara l'esperem —semblaria que ha de sortir passat l'estiu, toquem fusta—), una edició completíssima i filològicíssima de *La paraula en el vent*, del 14 (a 72 € la peça), i llavors anem a ja un intrombable *Nabí* de Labutxaca, publicat el 2012, i l'antologia escolar *Supervivent d'un cant remot*, del 2011. Fem la llista per mostrar que, de feina, bé que se n'ha fet alguna, però amb quin objectiu? Ara per ara, a la llibreria, tenim llibres caríssims i llibres per treballar a classe amb la mainada. I *La creació d'Eva*, que en parlarem una mica més ensota.

És evident (ho anirem repetint), que llegir Carner vol dir, primerament, llegir *Poesia* —la resta ve després—, de la mateixa manera que llegir Ferrater és llegir *Les dones i els dies*; sí, Ferrater té una sèrie de poemes laterals (suprimits, no recollits en llibre, circumstancials, etc.) que sempre és bo de llegir i que alguns lectors potser han descobert amb l'edició de 62 del 2018, però són això, laterals; interessants, i alguns deliciosos, però laterals. Doncs amb Carner aquesta lògica se'ns mig amaga, i les lectures ens hem d'anar empassant una sopa rere una altra —i quines sopes!—, tot esperant la gran carn d'olla, però la carn d'olla no arriba i només la podem intuir xarrup a xarrup, com una mena de càstig fet d'espera.

Dèiem: *La creació d'Eva*. Es tracta d'un volumet de contes magnífics i, alguns, divertidíssims, escrits per un Carner intel·ligent, fi, foteta, ciutadà; però aquesta no és la qüestió. L'edició, a cura de Marcel Ortín, difícilment podria ser més agraïda i llegidora: la lletra és grossa, el llibre és amanós i els dibuixos de Joan Junceda i de Xavier Nogués hi fan de bon aturar-s'hi; Ortín només treu el nas al final de tot, en una nota editorial breu que ens diu que allà hi ha hagut una feina filològica necessària. Però quina feina hi ha hagut? Ortín en dóna cinc cèntims al llibre per explicar-la sumàriament a la lectora d'ull viu, però és a l'article publicat gairebé simultàniament al número 123 d'*Els Marges* que hi trobem el pa sencer. L'article, «Sobre el text crític de *La creació d'Eva i altres contes*», ens explica i detalla al mil·límetre la història de la configuració del llibre, els detalls de llengua —i els criteris amb què es tracten aquests detalls— i les intervencions editorials. És feina de filòleg —de molt bon filòleg— i, com a tal, té un impacte gairebé mínim pel llegidor, diguem-ne, comú —que anirà a la llibreria, veurà Carner, dirà «Oita, Carner!», i s'endurà un llibre magnífic a casa; i té un impacte proporcional per a la comunitat de filòlegs i filofilòlegs, que faran l'esforç d'anar a la llibreria a buscar aquell número d'*Els Marges* —perquè la gent s'hauria d'esforçar només en el que cregués important per anar fent. El que queda clar, també, és que aquesta edició i aquest article no anul·len l'edició del llibre dins l'ECOC —i no fan pagar el peatge de l'ECOC amb aparats, llegendes i grafies que són un esforç (per a molta gent, sobrer), per aconseguir, més endavant, una edició comercial llegidora. Perquè un llibre —i més si és un llibre d'aquests que en diuen de fons—, pot coexistir en diverses edicions —cadascuna amb el seu objectiu— sense fer-se mal, com demostren les diverses edicions de Foix (en dues editorials, i cadascuna en edició de butxaca i edició crítica), de Martí i Pol (edició comercial del llibres individuals, edició de butxaca de l'obra completa i, d'aquí a no gaire, nova edició de l'obra completa en dos volums), o Riba (butxaca i edició crítica dels llibres de poesia), per dir-ne alguns.

Algú dirà que el temps i l'espera és perquè al final del túnel hi ha un Carner esplendorós, en unes edicions que són l'enveja dels leopardians. Però potser teníem dret de tenir edicions horribles de Carner, mentrestant, i queixar-nos-en sempre: «tan bo que és, i l'hem de llegir en lletra atapeïda, en reedicions barates de la MOLC, i amb 50 errors de composició; i en aquell poema incompreensible, fa 5 anys que en Pepitu va demostrar que li faltava un vers, i encara l'imprimeixen així». Doncs resulta que Enric Casasses (creiem que era ell) explicava un dia que ell té, precisament, la tan ultratjada edició del 63; i poca gent hi deu haver que n'hagi tret més suc per repartir entre la canalla de després.

No poder llegir Carner amb normalitat no és un problema dels quatre malalts que dèiem al principi, és un problema cultural i estructural enorme, que comença en aquells poetes que no han pogut acostar-se a Carner quan tocava, però que al fons de tot sembla que vulgui mantenir una idea que la cultura catalana és una cosa de quatre senyors tristos que viuen Ter enllà, tenen terrenos i mengen carquinyolis per berenar, una idea de cultura que només ajuda a reforçar allò que el nostre poeta és el republicà Miguel Hernández. De fet, si tothom hagués tingut un accés normal a l'obra poètica de Carner, possiblement no assistiríem tampoc als espectacles rutinaris entre carnerians i anticarnerians. Si tothom pogués parlar de Carner com un autor que viu en les mans dels seus lectors, i no en les seves idees, cap dels dos bàndols no sentiria que la causa mereix cap màrtir: ni els uns anirien proclamant les seves delícies sense ni explicar-les —com si Carner no necessités cap exegesi: es tracta d'una fe abans de tenir Bíblia—, ni els altres rebotrien closques d'argument al cap dels seus lectors més àvids. És possible que la cadena de transmissió d'una cultura quedi parcialment trencada si no s'hi posa remei aviat.

Amb tot això volem dir que l'ECOC és un projecte absolutament necessari: sobretot, filològicament i culturalment feia massa temps que calia una ordenació metòdica i rigorosa —i aquesta no ho pot ser més, no ens cansem mai de dir-ho— de l'obra de Carner. El que hi ha, tanmateix, és necessitat literària del país i d'adequació editorial a aquesta necessitat. Si donem una vida de deu anys a l'edició de Quaderns Crema de 1992 —la darrera—, a partir del 2002 (tot plegat serà molt aproximatiu, ja ho sabem), la gent que aleshores tenia uns divuit anys, l'edat en què el gust literari adult ja està mig format, començava a tenir problemes per llegir el *Poesia*, si no era buscant en biblioteques o llibreries de vell. Això vol dir que la gent que hem nascut després del 1984-1985 hem hagut de fer mans i mànigues per llegir-lo. Volem dir que les lectores (i poetes) menors de trenta-cinc o quaranta anys —i això són dues o tres promocions de lectors, que de seguida és dit— no han tingut normalitzat Carner dins el sistema de lectures donat, cosa que sí que ha anat passant amb Foix, Riba, Marçal i altres. Sí que és veritat, com dèiem, que han aparegut volums solts de reedicions de llibres en formes anteriors a la de *Poesia* —algunes farcides de peròs, cal dir-ho—, però també ho és que això no el substitueix; fent un mal símil, és com si es posposés eternament l'edició de *Salvatge cori les Elegies de Bierville* de Riba i se'ns en deixessin llegir tot just les tankes; i les tankes no són Riba —és un Riba que fa tankes. O imagineu-vos un anglès que no pogués llegir Frost amb normalitat, o un castellà, amb Machado, o un alemany amb Rilke. El gran Carner és el de *Poesia*, cosa que vol dir que alguns dels millors versos mai escrits en català són allà a dins. Fa anys (dècades) que n'hauria de córrer alguna edició de butxaca amb una anotació marginal (o sense cap nota) i amb algun pròleg de referència que depengués de l'edició filològica rigorosa, la que ha de ser el volum 3 de l'ECOC; de moment res d'això no arriba. Només ens queda resar als déus i que l'efemèride carneriana que ja es tanca faci el seu fet.¹

*

P.S.: Val a dir que tot el que es diu de Carner, es podria dir, amb algun agreujants i amb algunes precisions, de l'obra de Francesc Vicent Garcia, de qui tenim l'obra poètica en premsa des de 1985.

Si voleu crítica literària catalana de qualitat i independent, subscriuiu-vos [aquí](#) a *La Lectora*. Amb el vostre suport feu possible que la revista es consolidi i pugui créixer.

1. Aquest paràgraf recull algunes coses ja dites [en aquesta ressenya](#) a *Llengua & Literatura*.

ETIQUETES: [#PREJECTECARNER](#) [CARNER](#) [CARQUINYOLIS](#) [ECOC](#) [EDITORIAL](#) [FILOLOGIA](#) [JAUME COLL](#) [MARCEL ORTÍN](#) [NABÍ](#)

POESIA DEL 57

LA LECTORA | ÚLTIMES PUBLICACIONS

Revista digital de crítica literària.

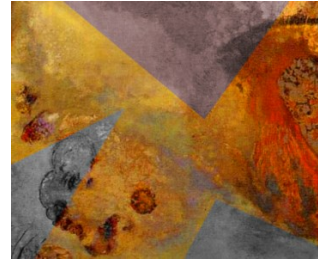
Articles relacionats

Carner sense ismes

**Carner fusional: la
inestabilitat
inadvertida**

**Pere Gimferrer, una
rima**

[Llibres](#)
[Cultura](#)
[Nosaltres](#)
[Contacte](#)

© LA LECTORA
hola@lalectora.cat

Amb el suport de l'Ajuntament de
Barcelona (ICUB, 2019)

[Política de privacitat](#)
[Copyleft](#)

© LA LECTORA 2018